Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтынньы ыйтан тахсар | № 83 (4973) | 1977 сыл. От ыйын 14 күнэ чэппиэр | Сыаната 2 харчы

БУКА БАРЫ ТОЛОРДУЛАР

Өссө алуһуну ыйга оройуон биллиилээх ыанньыксыта, Социалистическай Үлэ Геройа коммунист А. Т. Кузьмина Кыталык ыанньыксыттарыгар сылдьан үүт ыамын үрдэтии, ыйтах куболанынан ааттыр. Онтон сайын «Кыталык» ыанньыксыттара «Юбилейнай» комсомольскай ферма коллективтын үлэтин-хамнаһын кытта барар биллибиттэрэ. Ити үрдүк ыытыгар үүтү ыаһынна холобурдаах отделениеҕа улахан хамсааһына оҥорда.

Отделение түөрт ыанньык фермалара үүтү ыаһын сыл аҥарыгар балааннарын ааһардылар А. С. Бергинов салайар 11 ыанньыксыттаах Дулҕа фермата сыл аҥарыгар 1326 центнер үүтү ыан былааныгар 115 бырыһыан толордо.

Оройуон Советын депутата А. Н. Парфенова старшайдаах Хоруйаны ыччат-комсомольскай фермата коллектива юбилейдээх сыл бастакы аҥарыгар ылыллыбыт 1126 центнер үүтү ыан соруктаабыт 1268 центнеринэн толорон үрдүк көрдөрүүнү ситистэ.

Хас биирдии фуражнай ынахтан отделение бастыҥ ыанньыксыттара У. Е. Макарова 1331, А. Н. Парфенова 1283 кг үүтү ыан социалистическай куоталаһыыга бастаан иһэллэр.

Месяцпаас айдарылар ынах аҕын ыытан 1138 кг үүтү ыырга Чаҥыр ыанньыксыттара таһаарбыт ситиһиилэрин өйөөн, кыталыктар бэйэлэрин үрдүк соруктары туруоруннулар.

М. ЗАХАРОВА.

Толору бэлэмнээх көрсүөххэ

Быйылгы юбилейнай дьылга оройуон 20 оскуолаларыгар 4518 оҕо үөрэххэ сүрүннээхтик туһуттарыллар. Оройуонуга үөрэх былаана бырыһыана 97,3 толорто. Ити ааспыт үөрэх дьылын көрдөрүүтүгэр тэҥнээтэххэ 1,7 бырыһыанынан үрдүк.

Билигин бары оскуолаларга саҥа үөрэх дьылын толору бэлэмнээх көрсөр сорук турар. Хас биирдии учууталы, оскуолалары сыыга хаамнаах, кылаастарга үөрэтэрэ, кыһыны кыһалаах салайааччытынан үлэлиирэ, үөрэнээччилэр сайын хайах ыраастара, кэлэн оскуолаларын, бокурутаалларе, тимир уонна оҥоһуктар тупсаларыгар туох кэмнээх испиэктэрэ чуолкайданныыр.

Оттон оскуолаларга оҕолор аһы кэһэн оройуоннаах дьылларыгар ороҕуон үлэлэрэ ыытыллар. Билигин туруупнай үүс оскуолаларга оҕо үлэлээр түҥү алтараабаттара, кыраска түмтэрэтиннэрэ о. д. а. бириэмэ быртары туттуллар боруот бынааннар, уонна кутураны оҕо быыһатаабыттар. Быйыл оройуон үрдүнэн капитальнай ремонунта 97 тыһ. солк. тутуллуохтаах. Ити үбүлээн суумата орто оскуолатын тэлбээһэлэр. Чурапчы 2 №-лээх, Алаҕар, Соловьев аатынан оскуолаларын үөрэнэр көрдөрүүлэрин капитальнай ремоннарыгар быһаарылыыр, наһаа-быһаар таһаарталлар. Бастаах оройуон оскуолаларга саҥаны бэлэмнээһин эмиэ оҥорулла сурах.

Оскуола бары оскуолалар салайааччылара үөрэх саҥа дьылын саҕаланыытыгар сыаналаммыт оборудованиеларга, кылааска мебель, сыһыах, сарайдар оскуолалары бэлэмнииллэр. Олохтоох бары тутуу тэрилин үөрэх айыыларын эмиэ хаалбыт кэмнэ уларыйар тэрилэлэрэ оҥороллор. Манныкка Хайахсыт оскуолатын учууталлара, кабинеттары тупсарыыга үтүө холобуру батыһаллара наада.

Үөрэх тэрилиннэрин сөптөөх көрүүгэ, кордорон үөрэтэр пособиелары бэлэмнээһиҥҥэ, оборудованиенна, предметнэй кабинеттары тупсарыыга хас биирдии предметник бу хайысхаҕа үлэлиирэ наада. Манныкка 1976-1977 сс. үөрэх дьылыгар Кытаанах орто оскуолатын учууталларын үтүө холобурдаахтара бэрдэ.

Оскуолалар уонна интернаттар оттук мастарын бэлэмнээһин саҥаны оҥорор бараачча кыахтаахтык тэриллибитэ. Ол эрээри оҕо оскуолалар туттарыгар кыһалҕа. Маныа сайынгы оттук ыйдарын, уонна тиэрэлэрин салайааччылара эрийилэрин дьыалатын хаамыыта. Сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ быйыл саҥа үөрэх дьылын бэлэмнээһини бэлиэ гынаннар бэрэбиэркэлиир буолуохтаахтар. Бу үлэлэр атырдьах ыйын 15 күнүгэр бүтэриллиэхтээхтэр уонна ити кэнниттэн хас 7-8 бырыһыана дьэ билиннэр кылаастарга сыаналаныахтаах.

Оскуолалар биир сүрүн үлэлэринэн 7 саастаах оҕолору кинигэлэри кылааска ылыы, VIII кылааһы бүтэрбиттэри үөрэх араас көрүҥнэринэн салгыыр кыамтылара буолар. Сыл аайы булларын күннэргэ, ыҥыраан кылааска 1 сааһырҥа сыдьааттар, эбэтэр баҕа ыйын 15 күнүгэр диэри туһалар оҕолор ыраах ыллыалар. Ити оройуон үрдүнэн 360 оҕо ааҕан бастаан. Оскуола боруотун ыйылларга, саҥа доҕоттуоруур эрэ вечернэй оскуолаларга эрдэттэн киирэн бэлэмнэнэр, оскуоланы ситэ бүтэрэллэригэр хааччыйыахтаах.

Быйыл оройуонна VIII кылааһы 542 оҕо бүтэрдэ. Бүтэрбиттэри орто үөрэхтээһини. Сокуонун биирэтиһэллэр, ити оҕолор бары үөрэх араас көрүҥнэринэн хабыллыахтаахтар. Дьэ сүрүн үөрэх дьылыгар ахсын хааланнахтыы сорох оҕолору үөрэх ыытыахтаахтар кинилэри олбуттарга. Өс ааҕыы хаттаннаах суоҕа.

1977-1978 сс. үөрэх дьылыгар оройуон 19 оскуолаларыгар 4270 оҕо 2007 лаагерьга-комплекска үөрэнэхтээхтэр. Ити хонуу мэлдьи 200 оҕоҥо оскуолатын уонна аттар ахсаанын атыннык быһаарыллар. Оттон кэлэр үөрэх дьылыгар кылаас-комплектар ахсааннара сэрбиллэр кыттыһыах. 885 үөрэнээччи толору интернатынан, 1125 оҕо уһаткалаах күннээх группанан, 250 оҕо интернат-оскуолаҕа хабыллыахтара. Ити атыттан быһаарыллар толору — хас биирдии учуутал, педагогическай коллектив ытык эбээһинэһэ.

Кэлэр сылга оройуон үрдүнэн 120 оҕону ылыахтаах оскуолаҕа, 120-ни кэтэхтэн үөрэнии-оскуолаҕа хабыллыахтаах. Маныаха оҥкулун сиһин үлэһит оскуолалар кыттыыта наада.

Манна үөрэтэн-иитэн сүрүн государственнай суолталаах, эппиэттээх дьыала буоларынан саҥа үөрэх дьылыгар бэлэмнээһиҥҥэ оройуон общественноһа бүтүннүү активнайдык кыттара эрэйиллэр.

ОНУС ПЯТИЛЕТКА: ЮБИЛЕЙДААХ СЫЛ ВАХТАТА 60

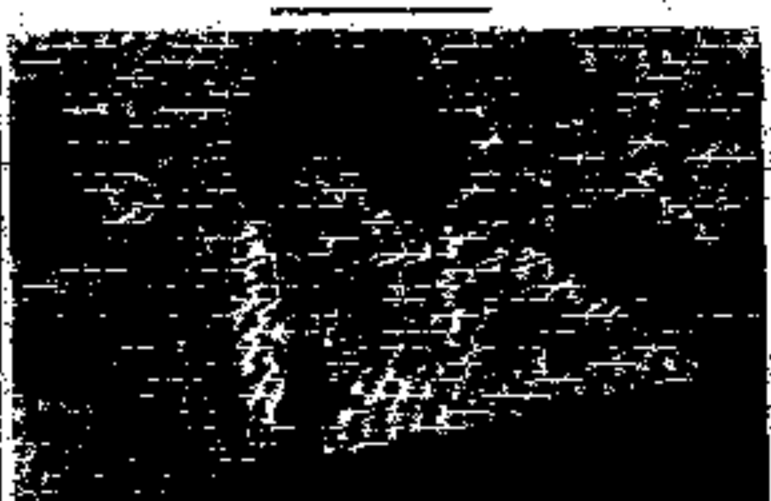
ҮТҮӨ ҮГЭҺИ САЛГЫЫР

ХАДААР. «Юбилейнай» ыччат-комсомольскай ферма эдэр ыанньыксыта Е. Н. Григорьева наставник А. Т. Кузьмина салалтатынан сүөһүттэн ыаһыыр бородуукта үрдэтиигэ кыһанан суох көрдөрүүнү ситиһэр. Хас биирдии туппут ынахтан ахсыттан кыстык ыйдарыгар 1707-лии, оттон юбилейдаах сыл бастакы аҥарыгар 1592-лии килограмм үүтү ыыта. Ити эдэр ыанньыксыт улахан ситиһиитинэн буолар.

Киниэ биирдэ үлэлиир дьүөгэлэрин ортотугар сүдү майгылыыннан, үлэҕэ хамсаа дохсуурунан дириҥник ытыктаналлар. Илдьэ бириэмэтин дьүөгэлэринээн Зоя Андреевналыын, Натальа Лукиналыын илдьэн-туойан, күлэн-оонньоон, кэлэлии фермаларыгар күүһэй-дээн атаарар.

Е. Н. Григорьева Эргис Эристиин аатынан совхозка ыанньыксыттар социалистическай куоталаһыыларыгар бастыыгар кэккэлэригэр эрэллээх тии киирсэр. Киниэ Чаҥыр отделениетын Самоя Уруҥахайдаах фермата ыанньыксыттарын үүт ыамыгар сайыныы ыйдарга кыахтаах эбэһээтэлистибэлэрин истиннэн өйүүр.

С. ОСИПОВ.

Мария Кузьмина — ... бастыҥ ыанньыксыттарыттан биирдэстэрэ ... общественнай үлэҕэ ... Кини — оройуон Советын депутата, ...

СНИМОККА: Мария Алексеевна Кузьмина ...

П. ОНОНЕШНИКОВ фотота.

Үрдүк ситиһиилэр

Месяцпаас түһэнэн ынахтан үрдүк үүтү ыаһынан Сылаҕы ыанньыксыттара Дьокуускай куоталаһыыга үлэлииллэр.

Бастакы сайын ыйга отделение үрдүк ыанньыксыттара М. А. Свиденко, А. П. Баишева, А. Т. Иванкова үүтү ыаһын былааннарын 111—120 бырыһыан үлэлээн толордулар.

Хас ыйтар үүтү ыаһын соругун оройуоннааҕы Совет депутата Парасковья Семеновна Баишева 123, ыччат наставника, Бэрэ фермата старшайа Мария Ивановна Прохорьева 130, ыанньыксыт Дария Семеновна Чемпокова 152 бырыһыанын толордо, ордук үрдүк көрдөрүүнү ситистилэр.

Б. БАИШЕВ.

ОТДЕЛЕНИЕҔА БАСТЫҤ

ОДЬУЛУУН. Карл Маркс аатынан совхоз аналлааҕы отделениетын биир өрөгөйдөөх ыанньыксыта К. С. Андросова, ССКП КК ыам ыйынааҕы (1977 с.) Пленумун уураахтарынан уонна ССРС саҥа Конституциятын бырайыагынан өрө күүрдүүлээн, үлэҕэ үтүө холобурун көрдөрөр. Кини хас биирдии фуражнай ынахтан кыстык ыйдарыгар 1079-туу, оттон быйылгы сыл 6 ыйыгар 1314-түү килограмм үүтү ыан бастыҥнар кэккэлэригэр иһэр.

«СО» корр.

От хомуура — ударнай үлэ фронта

Кэбиһиилээх оттоох кэккэлиилэр

Карл Маркс аатынан совхоз Бэхсутуугунааҕы отделениетын ыанньыксыттар юбилейнай сыл соругун ситиһэр көрдөрүүтүгэр барыта эрдэ туран үлэлииллэр. Ол курдук үс толору механизированнай звенолар, ходуһа үлэһиттэрэ эрдэ эмиэ кэлэ-кэлэ биир-биир улахан анаан-минээн ходуһаларга тураллар. Киниэлэр барыта 201 кэбиһэ сыһыарыылаан, оҕото 50 туттарар оттоох ходуһаларга тураллар.

От ыйын 10 күнүгэр туругунан, бэриллибит нормалар, 50-чи тонна от кэбиһиллибит. Өссүү звенолар, ходуһалар ситэ эттэн, ыга толору кыбыһан сыһыарыыга турууга эрэллэр. Бу кэмнэргэ отчуттар алтынньыга толору кыаҕыра.

«СО» корр.

МУСТАРЫЫГА КИИРДИЛЭР

Хаптаҕай отделениетын Мокрохонтобу бириэмэтигэр И. Е. Пестерев Николай Николаевич механизированнай звенолары биэрэн общественнай сүөһүгэ оттуктары тугуннарыгар хас да хонуо. Оттон оройуон рекордунан салгыыла В. Е. Толстоухов звенота оттуу кэмигэр кыайан күнтээн сыһыардаабыта. Кинилэр бүгүҥҥү оттон мустарыыга киирдилэр.

Эргис Эристиин аатынан совхоз биир өрөгөйдөөх рабочайа Николай Николаевич Пестерев Н. салайар бу механизированнай звено отун мустарыгар звенотуун отчуттара кэбиһиигэ турдулар.

И. ПОПОВ.

БАСТАКЫ БУГУЛЛААР

Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын Сергей Тарасович Саввин салайааччылаах холкоз механизированнай звенота Адылаах, Далыргаа алаастарын оҕустарга. Манна оҕустараачча Дмитрий Егорович Скрябин үлэтин үрдүк тахсарга сыаналаата. От ыйын 13 күнүгэр туругунан Мугудай холуоналарыгар сана илин. кэлэ, механизированнай алаастар уонна толору механизированнай звенолар оҕо киирдилэр. Онно 142 кииһи үлэлиир.

Мугудай отделениетын 25 кинилээх звенота Сэһыл Сыһыы холуоналарыгар бастакы бугуллары туруордо.

Г. СИВЦЕВ.

◆ МЕХАНИЗАТОР—КИИН ФИГУРА

Рационализатор этиитин өйүөххэ

Аан бастаан локомобиль маши-ништэтэн сабаллаах техника ула-тыгар систан барбыттара. Бэйэтин үйэтигэр локомобиль өччөтөөҕү кыра колхозтарга электричество-ну производствоҕа туттар кыаҕы биэрбит үтүөлээх. Кэлин, 1959 сыллаахха, Якутскайга икки сыл-лаах курсу бүтэрэн, электромеха-ник идэтин ылан үөрэбүт кол-хозтар уопсайынан барбыттара.

Ити кэмнэргэ оройуоҥҥа да, республикаҕа да рационализатор-дар уонунан күүһүн мунньуурдук суһаллыык араас этиилэри киллэ-рэн барбыттара. Ходжерсков В. Сергеев, Одьулуунтан С. Матвеев кэлэр кэлиигэ гуһаллаах этиил-лэри киллэрбиттэрэ. Араас науч-нуой, уопуттаах үлэлиир чочуну С. Матвеев оройуоҥҥа баһылыгын өттүбүтэ ситэрэр үлэлэрин бач-чааҕа диэри ылаханнык чочуйда.

Билигин механизатордар тех-ника биһиэхэр эрэйэр үлэр буо-луутун сайдыыта үгүс механиза-тордары көҕүлүүллэр. Мин санаа, кыра да буоллар, рационализатор-скай этиилэри оҥортоон, бэйэм олоххо киллэрээн барбытым. Олор үлэни чэпчэтиинэ биллэн, сә-наам күүһүрбүтэ.

Хотонтон, сонуоку таһаарар, бэйэ-тэ суһүүн чывога, урбэрэ ылы-ыыһин, бэрдэрү интенсивнайдык күүһэрүү, аҕыйаҥҥыт КВ оһоҕунан тэпиллэрэ активнай вентиляцияны оҥоруу, «Беларусь» трактор кыамтатын тоҥлорор, онтун эрги-йиитинэн ибэйдэр агрегата уок-катны, о. д. а. туттарыттан этии-лэри киллэрэн, оҥорон үлэҕэ бас-таабытын туттубутум. Кэлин көм-нөрө «Беларусь» трактор үтү тыһан сыарҕатын оҥорбутум ор-дук улахан биһирэбили ылла, сүөһүнү тарҕаҕан эрэр. Ол-лоҕун туттабын.

Рационализатор хаһыа барара ула техника оҥорон таһаарыы-нан уратын этиилэри киллэрби-тин таһынан, ону бэйэтэ олоххо киллэрэр. Билигин, эппиэтинэс оҥорон, хотон оҥорору механи-зациялаах таһаабыт. Итинник бил-лэн турар, үлэни кудуметэр, чэп-чэтэр үгүс этиилэри киллэрди-бит.

«ССКП Киин Комитетэ тус сит-рии оһобун биһиэхэр киин фигу-раннан механизатордары аатталы-рын сүбэлиир кэмнэр. Билигин совхоз элбэх бит. билиннэ-ригэр сабарттан саҥа техниканы иккалаар. Үгүс механизаторскай кадрдааныыар. Ыарахан ула үксэ техника күүһүнэн ыытыллар буолла.

Райсовет исполкомун тыа ха-һаайыстыбатын управлениетын кылааббаҕнай инженерэ В. И. Пав-лов «Саҥа олох» бэчээтиир «Механизатор — киин фигура» диэн ыстатыйатын ыытыылларыгар элбэх этиилэр киирдилэр. Мин, итиннэ сорсобун туран, ордук улахан болҕомтону техниканы ис-пэрэлэринэн кэрэйэн, кэ-тэрэн үчүгэйдик туһаналлара урукка диэн. Билиңи С. Х. Матвеев-тыны болҕомтолоохтук, көҥүллэ-ннэрэн үлэлиир хоҥор бүгүүлэр ыы-налларын киллэрэн. «Беларусь» трактор кыамтатын холоруйааһын, каннигар мустаардаах үлэлиир-гэр аныан бэйэтинэн оҥорбутум. Итинник совхоз биир отделе-ниеларыгар чэрчилиэ. Бу суолтах тутунан улаана кудуметэр, бэрэлэһэн киэнэ биллэн тоҕоос үгүстэр үһүрүлэр, атын даҕаны акчуларыгар эрэ бэрт аҕыйах звеноҕа туһаналлар.

Итини таһынан этэххэ, сыл-лата совхозтара этиитин түү-тулбар үгүс техниканы ыллар да, оҕо кимиэхэ биир да үлэ-лиир кылаттаах массалыны одуу-батах хатынан, саһаан кэрдийэн айдаан баҕа буоллар. Дьэҥтэ тех-никаны үлэлиир дьон хаһы-нын харайыллара, көрүүлүү сарда-булларын толорулуон этэ. Итини ордук уурбун. кыһарара сүбэлиирэ кэрчик соп этэ. Итинник болдомоонну уурухха.

Хотону механизациялааһыҥҥа ханнык да бүгүүр хотоннуурга кыттыбыт хаарбалар улахан бэйэтинэн буолар, ула үтүө туһуттаах буолар. Хоро-буу, коммунист Василий Дмит-риевич Ушаков техниканы сыллата үчүгэйдик көрөр-истэр, харыстыыр. Оһура саһыллаһыннаах ула дуораан кэлээр сулаан, тех-ника харгына буох үлэлиир. Ол да иһин Тылай Дьиэниңи хотонун тоҥору механизацията хас да сыл иллэҥэ суох үлэлиир.

Оттон атын хотоннорбутугар киирэр механизациялааһын хаһа улахан иһэн урэллэр. Итэ — тэрийэ механизациялааһын специалистар ыарыылар олорор ықсуутэ. Бу боппуруос уратты болҕомтоҕо ылыллаҕа буоллар. Билигин баччааҥ оройуоҥ-на үлэ үүнүүбүт кэмнэргэ сулуңаары көстөрүн чинчитэр кэлэх-тэр толору баллар.

Түмүктээн эттэххэ, оройуоҥҥа рационализаторскай чинчилэри түү-мүү, рационализатордарга көмөҥ оҥоруу ситэтэ суох. Бу улахан ситиһиини сылдарылхарынна харабылааһынар, оройуоҥҥа тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кэпиилэр сылларга бу бэлиэтэннэ түгү да оҥорбото дьоһуннаах соһуруус буолуо. Биир да рационализаторскай этии по-мощь бэрилибэтэ, экономическай ылы кэрүү суобунан, тыһ барыла иннирэ, тоҕо көрүүк тэҕэ, биллибэт. Рационализатор-дарга материальнай көмөнү бу иннилэр. Итинэ түмүк-кэ рационализатордар этиилэрэ хаһа ду тэрийиллэн хааллаллар.

Рационализаторскай этии тыа хаһаайыстыбатын хаалара тоҕо баар сырыы булуолаах буолуохтаах бат.

Д. ДЬЯЧКОВСКАЙ.

Карл Маркс аатынан совхоз механизатора.

РЕДАКЦИЯТТАН: ССКП Киин Комитетэ тыа хаһаайыстыбатын сэриин билиҥҥи кэмигэр суруктар механизатор — биллиигэ тыа хаһаа-йыстыбатын киин фигурата буолар. Билиңи, бигэ уопуттаах, ситэ профессиональнай чааһаарыстыбаттан, сылгыларыгар тыһымынтан колхоз, совхоз үлэлиир буолбутун туһунан биһиэхэр туруорбуттара. Итинэн эрэ күүрдүллэн, техника күүһүн мунньуулук, механизатордар үлэтин тэрийиитигэр райсовет исполкомун тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылааббаҕнай инженерэ В. И. Павлов ыстатыйата дьүүллэһии киирбит.

Ыстатыйаны дьүүлэһиигэ оройуон киирбит биллэр механизатордара С. Н. Литвинцев, Ф. Э. Иванов, Д. А. Дьячковскай, автоинспектор Н. Н. Атласов, СПТУ учууталя М. С. Ревякина уо. д. а. кыттыспыттар. Ити кэпсиэннэригэр киллэрдилэр. Кинилэр оройуон тыатын хаһаайыстыбатыгар механизатордар куттала — механизатордар үлэлэригэр кэмнээх буолбута саарбаҕаламмат.

Редакция «Механизатор киин фигура» диэн ыстатыйа-ны дьүүлэһиини түмүктүүр, техника кэдэххүүн үлэлиир туһалынасыгын этиилэри олоххо киллэриигэ кы-баныннаах салайар үлэһиттэр, механизатордар ахсаанын оҥоруох-тара диэн эрэнэр.

ОСКУОЛА—ПРОИЗВОДСТВО—УРДУК ҮӨРЭХ

ЭДЭР ЭРЭЛИИНЭН

Юбилейнай ылы оройуон орто оскуолаларын бүтэрээ-чилэр оскуола—производство—урдук үөрэх диэн дэвиһинэн кыһына: хаһаайыстыбатын таһыгар ылааларыгар тахсан үлэлии таһыстылар.

Хатылы орто оскуолатын бы-йыл 40-ча үөрэнээччи бүтэрбитэ. Кинилэр Субуруускай аатынан совхоз Салбантыгар Бэтэ-йчэтэ уонна Хатылытыгар от-деленилэригэр бу күннэргэ тү-түнүүлэригэр үлэлииллэр. Оскуола 11 выпуската Бэтэрэ Иван Кыйылара, Кыйдаттаһын ферма-ларыгар ыанньыксыттарынан кэттэтэр оройуон бэлэм бүтэрэр, продукцияҕа бастакы хардыылары оҥороллор.

Хатылы отделениетыгар Хотуо Шергин, Бэтэ Оготтуолары саһылык фермаларыгар эмиэ уонна эдэр эдэр үөрүүлэр хаалланнар.

Орто оскуолалар бүтэрбиттэр сайыны сырдык, сүбэ улахан кыралыларга эмиэ ыраас үлэлиилэр үлэлиилэр.

Субуруускай аатынан совхоз салалтата бэлэм үлэҕэ тыбаты-лар биэрэ оттуу уонна дьон оҥорор үлэ эбэтэр үөрэх хаһаайыстыба, эдэр дьоннорун үлэҕэ кэлиилэрин билиилэрэ, ахтыы-нилэрин олордоото.

Е. ЕФИМОВ.

ТЭРЭЭҺИННЭЭХТИК ТАҔЫСТЫЛАР

Алексеевскай оройуон орто ос-куолаларын бүтэрээччилэр итэ-рыалларын биир сапааҕын ойоон. Мугудай орто оскуолатын вы-пускниктара Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделение-тигэр үлэлии тахсыстылар.

Эйэтин таһа бэчээт отделе-ние Лырыыл, Хаалаакы. Уһуук-тарыгар фермаларыгар кэлиилэр сирдин уонна ынахтаммыт, бараан сааһар. Итини таһынан хас да уол упрунлаччалар уол уонна ыанньыксыт, ыанньыксыттарга каттан үөрэнэн ылларга сырсыттыылар. Эдэр от-бэттэри оскуола исторяни үлүү-таа Иван Степанович Захаров салайар. Эдэрдэрэ государствинай бэстэлэр рабочай Иван Григорье-вич Попов аһыылан эдэр үлэлэ-рин кэрэтэ сорсор. Бэйэлэр 25 үөрэнээччи Сааһыбыт ударнай бүтүүлэрин түмүктэн баһыгыраттылар.

Оскуола үрүҥҥү выпускниктара Толоон сайыһык фермаларын ынах тиийэнэр ыанньыксыттар үлэ-лииллэр. Кинилэр наставниктара А. И. Слепцова уонна М. С. Смирникова сахаттыларынан ылы-ыы массынанан ыыры үөрэнээ-дэр, үрүҥ матаны уруттарыга дьү-ллэллэр.

Отделение салалтата орто ос-куоланы бүтэрэн производствоҕа баҕа оттуларынан тэһэбылаттары биһиги тэгүлэрэ материальнай кө-мөнү оҥордо — сайылыыр, ыарыр, улэһитэр үөрүүлэрин хааччый-да.

Г. СИВЦЕВ.

Комсомолец Марк Максимов оскуола бүтэрэн Чуракулаах интернат-оскуолатын бүтэрэн барылын, бэйэтин Кебеелээх оройуонугар производстволоох олохпуттан сирдэр ылбытын дьиэни кэлиир. Эдэр улахан уонна үлэлиир рабочайдар кэмэбэрдэн олорор үүстүн ыанньык мындырдарыгар сыһыаннастыык үлэлиир. Кини уус тардыыларынан тутуулара оҥор-бут мебелларга курууг рус-сай кыһаттыгылларга сорудаҕынан. Марк Максимов саха ууһа комсомолец эдэр колхозтарга иэйиитинэн таһаардылар.

СНИМОККА: М. Максимов үлэ-тин кэмигэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

ЛЕНИН ПАРТИЯТА — НӨРУОТ КҮҮҺЭ

СОВЕТСКАЙ ДЬОН бэйэлэрин ылыктаахтарын, куттар күүтүүлэ-рин уонна арахсыыларын, сырдык баҕа санааларын уонна улахан си-тиһиилэрин ленинскэй партияны кытта сибээстииллэр. Улуу Ленин тэрийбит уонна бүтүн бэйэ-хотар-бит партията биһиги эпохабыт өйүнэн, чиэһинэн уонна суобаһы-нан буолла. ССРС саҥа Конститу-циятын сырайынан Коммунистическай партия советскай обще-ствоны салайар уонна сирдиир күүс, киин политическай систе-матын идэтэк бэһэлитэлин, то-лору бигэргэтиһиинэ.

Коммунистар партияларын кыы-ларыгар нөрүөт эрэнэтэ. ССРС саҥа Государственнай Гимнигэр ылыы киирэр уонна киин сыһыа-нахтык этиллэр:

Ленин партията — нөрүөт күүһэ Биһигини коммунизм кыайыытыгар сирдиир!

«Советскай нөрүөт героическай историятын бүтүннүүтэ, киин бы-йылгы уонна уһун кыайыылара, киин үлэлэһиилээх ситиһиилэрэ, — диэн бэлиэтэнэр ССКП КК Улуу Октябрь 60 сылын туһунан ус-тааҕар, — Коммунистическай пар-тия үлэтин кытта арахсыспат си-бээстээх. Билиҥҥи кэм киин бастыыр кылааһын — рабочай кылаас революционнай эрчимин бастаан иһэрэн туран, киин Улуу Октябрьскай социалистиче-скай революцияны баһылаан кө-һүлүүр кыайыыта, саҥа общест-во туттуу хаарыллыылар үөрдүлэ бит.

Партия салалтатынан Советтар дойдулара сулуһа сылларга тэмпэр уолу барда. Социализм материальнай уонна духовнай олох сайдыытын сайдыыларын хааччыйда. Дойду национальнай дохуота революция иннинээҕи киһиэхэ тэҥ-нээтэххэ 65 төгүл улаатта. Совет-скай промышленность Россия 1913 сылга оҥорон таһаарбытын сарайы бэлиэтиэ икки киһиэр күн-нэр оҥорор. Аан дойду промыш-леннай бородууксуйатын биэс гын биирэ Советскай Союзка сиэ-тэр.

Ленин улахан ыйыыларын тэрийбит буолаллар, ол тыа хаһаайыс-тыбатын бородууксуйатын уопсай кээмэйин туруору атар тэгүл кэби-эн урдэтэр хааччыйда.

Советтар дойдуларыгар хаһа киһиэхэ кэлэһиннэһиннэ, уонна иитэһиннэ уонна иччыттааһы-ны, уолга суох буолууну уонна үөрэх суох кэмнэрин, социаль-най уонна национальнай баттала бэйэт общество тэрийиэ. Бу ыыттыт-хоппут социалистическай сыһыаннаһыылар, дьиэни киһи уонна нөрүөт былааһын обще-ство. Биһиэхэ олох советскай уобараза бигэргэтэ, киһиэхэ кол-лективизм уонна тэҥ барыстаһыы, бары нацияллар уонна народно-тар доҕордоһуулара, киинлэр идей-най-политическай уонна социаль-най туруктара, коммунистиче-скай идеалларга мууска суох бэ-риниилэрэ дьүөрэлэр.

Ити уонна да атын ситиһиилэр ССКП КК ааһан ыйынааҕы Пленуму ыйытыллыбыт билэтэр уонна кэ-лэктиитэрыһ ыытыыттар. ССРС саҥа Конституцията би-раймагар дьиэнээн сирдиир-эдэ. Бу докумуон нэ хоһоон бу-туллуутэ биһиги партиябыт ле-нинскэй курсу туһунан туран, Улуу Октябрь дьулаатын үөр-дээхтик сатаан ылыылары кэрдэ-рэр. Кини, марксистскай-ленин-скай үөрэҕинэн сабалаан туран, общество сайдыытын генеральнай кэскилин, биһиги государствобыт не уонна тас политикатын былаа-нар, советскай нөрүөт коммунизм ерэтэйдүүрүн кинин, эһиилэрин былааннах, научнай торуттэх оҥорор.

КОММУНИЗМ материальнай-тех-ническэй базатын тутуу, обще-ственнай сыһыаннастыылары сул-сарыы олох социалистическай уобарааһын сайдыытыгар, саҥа киһини иитии ааһыы историческай сыһыарэ киин ССКП XXV съезда эрийбитэ. Обществоҕа партия са-лайар уонна туһаар оруола эбэ улаатта, киин теоретическай, по-литическай уонна тэрийэр үлэтэ

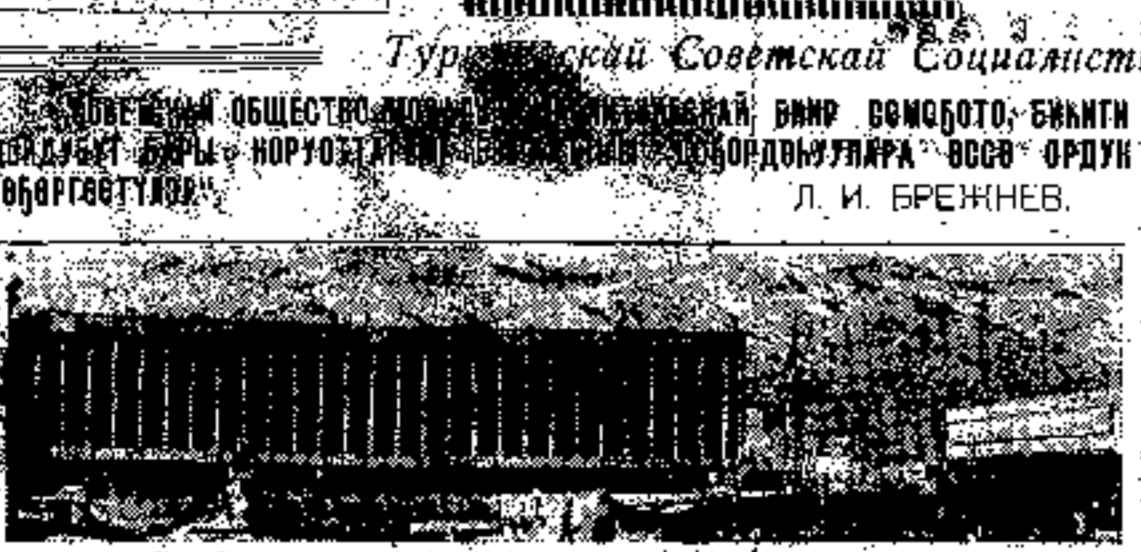
УЛУУ ОКТЯБРЬ 60 СЫЛЫН КӨРСӨ

ДОҔОРДОҺУУ КҮНҮН АННЫНАН

Туркменскай Советскай Социалистическай республика

«СОВЕТСКАЙ ОБЩЕСТВО [illegible] БИИР ӨМӨҔӨТӨ, БИҺИГИ ДОЙДУБУТ БАРЫ НОРУОТТАРЫН [illegible] ДОҔОРДОҺУУЛАРА ӨССӨ ОРДУК БӨҔӨРГӨӨТҮЛЭР».

Л. И. БРЕЖНЕВ.

Ашхабад. Карл Маркс аатынан библиотека дьиэтэ.

СТА фотохрониката.

СЫРДЫК СУОЛ

Улуу Октябрь кэнниттэн ааспыт кэмҥэ бу республикаҕа советскай норуоттар бырааттыы көмөлөрүнэн үйэлэргэ тэҥнээх суолу барда.

Республика тарииллар сыллар промышленность быста ахсааннаах этэ, таһы хаһаайыстыбата да биир кэрдиис суоҕа. Оттон билигин Туркменистан индустриальнай холбуйуута энергетика, химическэй, газовай, нефть, кэбис араастар аналлаах, о. д. а. салаалар баар буоллулар.

Советскай былааһы сылларыгар промышленнай бородууксуйатын оҥорон таһаарыы 70-тан ордук төгүл улаатта. Оп-ар ыарыта 40 дойдуларыгар [illegible] барар. Кэтиэнин [illegible] үөһэ [illegible].

Каракум кырыытыгар кумахтан арыйыттан киин дьиэ Н. И. Ленин аатынан канал кулах лоокута буола сүүрэр. Бу улуу оҥоһуллубут искусственнай өрүс. Кэннин үтүө туркмен норуотун дойдуга буоллан көмөлөһөр.

Республикаҕа тарииллар сыллар 26 тыһыынча тонна хлопок хомуйуллубута. Оттон билигин Туркменистан хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ сылга биир мөлүйүөнтэн тахса тонна кэрдиини бэлэмниллэр.

Норуот үөрэҕэ культурата барда. Революция иннинэр бааран суоҕа 59 оскуолалаах киин кырдьаҕас буоллан культураттан республика аатынан бүтэн. Республикаҕа баар наука академията, уонна алталар научнай институттар учреждениелар бааллар. Элбэх үрүҥ профессиональнай уонна народнай театрдар, культура дыбарыастара, кинотеатрдар, клубтар, библиотекалар үлэлииллэр.

Республикаҕа тутуу муусуна барар. ССКП XXV съеһин былаанын арааһын Мургаб хочуотугар Орто Азияҕа саамай бөдөҥ Марыйскай ГРЭС-ин тутуу салҕанар. Онус пятилеткаҕа киин кыаҕа икки бүс улаатыара — биирдэрэ 210 тыһыынча киловаттаах, үс энергоблок уларыта киирэрэ. Пятилетка бүтүүтэ 1260 тыһыынча ... эбии оҥоһуллуо барар.

Хаан-уруу Коммунистическай партиябыт салалтатынан бу республика үлэһиттэрэ пятилетка сүрүн сорудахтарын толоруута улахан үлэни ыыталлар.

Биһиги улуу поэппыт Махтумкули бары норуоттарга бырааттыы үтүө, оттон доҕордоһуу — саамай бөдөҥ кэнэҕи түһүүнэн баҕа санаата туолла. Кини ыра кэрэ түһүү суорук, биһиэхэ Бииктэр биир сэргэ тумустаахтар.

Бойон ыскаанаҥар сабыа туругар.
Ийэ дьоҕус үрдүк тохто туттабар.
Ити уруу-тэриэн, дьону Ала дойдубутугар Ленин, Улуу Октябрь, советскай норуоттар доҕордоһуулара түстээтилэр.

Б. ХУДАЙНАЗАРОВ,
суруйааччы, Туркменскай ССР Махтумкули аатынан бириэмийэтин лауреата

ТАКЫРДАР—ҮРДҮК ҮҮНҮҮ РЕКОРДСМЕННАРА

Хас да сыл субуруччу гектартан 40 центнергэ тиийэ хлопок үүнүүтүн, урукку туһаламмакка эрэ, такырдартан ылыахха сөп. Итинник түмүгү Сир оҥоһуутун Туркменистаҥҥы научнай чинчийэр институтун учуонайдара үгүс сыллаах экспериментэр кэнниттэн дакаастаатылар.

Бу ураан хайыта барбыт кыраанах туой почвалаах такырдар үрдүк үүнүүнү биэрэр кыахтаахтара киинэрэ туохтаах олус туһалаах веществолар, уонна микроэлементэр сиэмэлэр элбэхтэрэ буолбаттар.

Туркменияҕа бу урукку почвалаах сирдэр мөлүйүөн гектартан ордук. Такырдар массивтарын туһаҕа таһаарыы улахан кыахтаах. Киинэр бөдөҥ сиэмэлэр ситимнэрэ, Каракум хоһоонун биһигини улаатыар уонна киэҥ улахан кыахтаах хаһаайыстыбалар, үгүс мунньар сирдэр хаһаар бааллар. Киинэр көбүөнэ наһаахтар, олор аахтылар.

Республика учуонайдара ситэрэллэр туой сирдэргэ хлопчатниктар, атын да культуралары үүннэрии агротехническай ньымаларын ирэҕэн оҥордулар, почвалары тупсарыылар массивтарын баһаарын таппатылар.

Теджен оройуонун «Теджен» совхозугар эксперименнэр ыытыллыбыттара. Бэйэтэ саас манна хлопчатник 200-тэн тахса гектардаах ыһыыга оҥордулар. Амударья хочотун сирин оҥоруучулара бу сылааһа культураны өссө да сүүһүнэн гектарга оҥордулар.

Мары ...ганың ... Махмуд ... Сары-Ямышский ... Кини ... 600 ... метр ... баар.

Снимокка ... .

СТА фотохрониката.

СЫЫППАРАЛАР, ЧАХЧЫЛАР

⊙ Туркменскай ССР хлопок 2887 тыһыынча квадратнай километр. Нефтедобыча 3 мөлүйүөн 632 тыһыынча тонна.

⊙ Октябрь кэнниттэн сылларга республикаҕа караваннар. Небит-Даг, Бекдаш, Кум-Даг, Гаурдак, Нимка, Захмет, Шатлык, Нефтеабад ... Инженердэр куораттарга уонна рабочай бөһүөлэктэр буоллулар.

⊙ Киин сөрүөт кумах куйаар тыһыынча километрга дьон аҕалыллан туттуллубут Каракум каналын тутуу Каспийскай муоруга тиийэрэ ... 1100 километр буолуоҕа.

⊙ Республикаҕа эрэ бэйэлэрэ сатабыллаах бөдөҥ кумах кыраайа Каракум кумах куйаарыгар тутуллубут Небит-Даг буолар. Манна хас биирдии олохтооххо 30 квадратнай метр ... үүнээйилээх сир тиксэр.

⊙ Каракумка электрическэй сөрүүтэри устатыгар — 27 тыһыынча километр. Урукку 300 тыһыынча кыраныс кумах кыраайа ... урук кыайар. Энергетик ... промышленнай уонна ... хаһаайыстыбаннай оляйстарга тиэрдэр.

⊙ Онус пятилеткаҕа 160 тыһыынча дьон кэргэн саҥа квартираларга киириэхтэрэ.

Матырыйаалары Туркменскай информационнай агентство (Туркменинформ) журналистара бэлэмнээтилэр.

КУМАХ КУЙААРГА—ЗАВОД

Каракум кумаҕын аннынан магистральнай линиятын Чарджоутаҕы нефть араастарын завод тутуутугар үлэ километрдаах ситимэ суолу барда. Пятилетка бу саҥа тутуутугар оһоххо ... техническэй оборудование тириитигэр ... Аны ыаларын киинэр ... барар.

Урут биирдэр нефтекомбинаттары сүөкүүр түрбүт сирдэр «Туркменвостокнефтестрой» трест производственнай базатын бөдөҥнөтөр, дойдуга биир ... завод бастакы ... бырааттыы ... оҥоруллуон ... Автомобиль суолларыттан ситимэ үһүүр.

Чарджоу завода Арҕаа Сибиир нефтитэ сыыйар. Нефть магистраль Омскай—Павлодар—Чимкент—Чарджоу биһиэхэ тутуллар. Трубопровод тутуутунан ... Предприятие бастакы уочаратын үлэҕэ киллэриини 1980 сылга былаанныыр.

куһуула.

Партия улахан бол уонна партийнай олох ленинскэй нуормаларын бөҕөргөтүүгэ уонна сайыннарыыга, партийнай демократияны дириҥэтиигэ, партия хас биирдии чилиэнин кэрдээбэ үрдэтиигэ уонна бэйэтин хаачыстыбаннай састаабын тупсарыыга, общественнай партийнай салайыыга [illegible] улуу туруорууларга үүрэр.

Коммунистар уонна бары советскай дьон ханнык баҕарар сүбэлиигэ туруоруллубут сорук суруктары сыаналыыга түмэр, партия онус пятилеткаҕа экономическай политика кинилэр производство көдьүүһүн үрдэтэр уонна үлэ үрдүк хаачыстыбатын ылыы туһугар. Дойдуга «Ордук учуутал» кинилэр уонна хаачыстыбатын үрдэтиилэрэ дьон сиэн оҥоруутунан социалистическай күрэхтэһиигэ киэҥник киирэр. Үлэ албан холлективтара, Улуу Октябрь быраҕаһынан пятилетка икки сыллаах былаанын толордулар.

Социалистическай сокуоннай дьоҥ киһи туттан туран, партия айыыга кыайыыны дьиҥнээхтик сыаналыыр, баар кэрэхсэ уонна ... уолаттара ... туораттара. Киин коммунистара научнай-техническай прогреһы түргэтэтиигэ, хомуйан үөрэммит кыаҕы ... хаһаайыстыбаны туһаныыга сыаналаах инициатива барыларын ... Ростовскай уобаластааҕы коммунистара үлэ коллективтарыгар тирэнэн, производственнай саамалыыта, дьону иитиигэ, дьиэлэрин тэрийиигэ бөҕөргөтүүгэ кинилэр эрэнэн турар, хаһан үлэ эрэ уонна патриотическай хамсаабыны салайаллар. Уобаластаа бары предприятиелара кэлиин үс сыл бородуукта батарыы уонна сана техниканы киллэрии ... Бу сыалга, промышленноска бу буолбакка, дойду тэрилтэлэрин хаһаайыстыбаттар кинигэ тэрээһин.

Биһиги партиябыт күүһэ — киниэхэ активистар уонна бойобуой дьоннор ... партийнай үлэ ... партия чилиэннэрин активноһыгар ... коммунист идейнай ... принципиальноһа, ... буолуу уонна ... хаһаайыстыбаннай ... туох кыаһынан ... буолуу хаачыстыбатын партийнай тэрилтэлэр ... уонна ситиһиилэр улаатыннылар.

БИЛИГИН, дойду үгүс оройуоннарыгар ... уларытар ... тылы киһи коммунистарыгар ... —партия уонна правительство ... көмөлөһүүнүн туһаныы ... уонна ... государство ... уонна ... тэрилтэлэрин ... кинилэр уонна ... үлэһиттэрин ... гениттэн.

Биһиги 16 мөлүйүөннээх партиябыт Октябрь ... кини Коммунистарын түгэнэ ... коммунистар ... Советскай норуот—коммунизмы тутааччы уонна дьоннун ... бэйэтин ... уонна ... туран барар.

СОВЕТСКАЙ дьон, эппитэ Л. И. Брежнев ССКП XXV съеһигэр, хайа партия баар сиригэр ... Норуот партиятын ... Киин да уонна ... Кини партия күүһүн уонна ... итэҕэйэ ...

В. ПОКРОВОВ,

«Правда» кэрэспэдьиэнэ.

Редакция почтатыттан

ДЬИЭ КЭРГЭН ҮӨРҮҮТЭ

Биһиги оҕобут Валерий Мордосов кэнники үс сылга Чурапчытааҕы интернат-оскуолаҕа үөрэнэн орто оскуоланы бүтэрбитин туоһулуур аттестаты ылла, үөрэҕэ бэрт үчүгэй. Оскуола педагогическай коллектива оҕобут ис-киирии эттэнэн сайдарыгар, коммунистическай иитиигэ улахан кэмэни оҥорбут. Кырдьык дьаһала бу оскуолаҕа үөрэтээччилэр үтэ бэркэ хэргэн-хэрдэбүллээр таһымнарыгар тэҥ сылдьаллар.

Дьиэ кэргэн аатыттан оҕобут олох иннэ аҕытыар учууталларыгар, иитээччилэригэр, бары учууталларга, интернат сотрудниктарыгар барҕа махтанабыт. Ордук хорбуурга инженер И. В. Неустроеваҕа, оҕобут үөрэтэр сылларыгар биһиги көрдөһүүбүтүн учуттаабыттарыгар махтанабыт. Кэлин Чурапчы сельскэй Советыгар депутатынан талыллыбыт.

Интернат-оскуола педагогтарыгар бары улэһиттэригэр кэлэр кэскилгэ коммунистическай иитиигэ ситиһиилээх улэлээҥ, доруобуйаны, дьоллоох олоҕу баҕарабыт!

Валентина уонна Валентин МОРДОСОВТАР,
Нам оройуонун «Партизан» совхозун олохтоохторо.

Айылҕа барахсан ситэн-хотон сайдыытыгар киһи эрэ үөрүөх курдук. Биһиги харистабыл бэлэмнээх советскай киһи, итэҕэл ССРС саҥа Конституциятыгар ыйыллыбыт. Аҕалар айылҕаны баһылаан, харыстаан туһаныахтаахтар.

Хотоҕуругар, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоодараабыт отделениетыгар Юрий Цокматудаан суол оҥоруу ыҥыран кэргэттэригэр араҥаччы бэриэлэр. Көрүүтэ 88 уттууга тахсар, 249 солкуобайы толуур буолла.

Айылҕаҕа ытыктабыллаах сыһыаннааҕыннан кини сиэриттэн сэхэлэр буолуохтаах.

[illegible]

Э. ЖЭО[illegible] ТАБ[illegible]

Ыты иитиини бэрээдэктиэххэ

Хаһыакка ыты иитиини бэрээдэктиир туһунан «Саҥа олох» хаһыакка бэчээттэммит ыйаахха сүрүннээн райсовет исполкома председателэ Ф. Н. Герасимов ситимнээх дьаһалы биэрдэ. Ол туһугар бэлэмнэммит ыттары бас-биттэх иитиилэр, Бэһиэлээх Муолкай Саныыкы уонна ол иккис сайтаах оҕону ытырбыттар. Ити курдук тэҥнээх И. Дьячков ыта. Бэлэм да утуурда бэриллибэтэ.

Кэнники-бэлэм сыһыар ыттар ыал түүлэстэригэр ытаатарбыттар, кыракый оҕолоругар кыылга сыбаҕаһаары сылдьаллар.

Ол курдук, сотору Дарьир ферматын үүттээх ынахтарын сүрэхтэрин аһаабыта буоллаҕына райсовет суруйаллыгар бэркэ сэрэйэр. Оттон үүс. кыла-буолаҕа маннык эпилэрын ким биһиэ?

Ыты иитии, дьиэҕэ, тутуу туһунан оҥоһуллар дьаһаллар баллыр бэрэбиэрэлэммит биһиги иитэр ыттарбытын сиэнэн-ситэри бэрэбиэрэлиэх. Хаһан баҕарыа, бэйдэ сылдьар ыт кыыллара, ордук ыттар, эргиэн лоҕортооҕу тэһийэн, ыарыылар сыстыанн уһуннар быһыыламат.

Ыты иитиини бэрээдэктиэххэ!

С. ФЕДОРОВ,
пенсионер.

ДЬАЛАҔАЙ БЫҺЫЫ

КЫНДАТ бөһүөлэгэр кэбиэт маллар уоттарын переводтарга эрэх тахсан суруйаллыы, ааҥ суоҕу атыыларыгар элэктириэскэй уаттар суттан улахан сабырыктаахтар. Электро-монтер маннык бынааллар. Ити эрэ биллиэр эрэ бэһыллар өҥөлөөх. Оттон быһыы бэрэбиэрэлээбит бүгүн баара оҥоһулар, суут ситэрэн ыта эбэтэр буор, ол кэлэр.

Субуруудас биһиги сонордуу Бэлэллибит отделениетигэр сааҕын бэриһии бэрэбиэрэлиир сыһыаннаах бэрэбиэрэлэргэ ытыыллар.

П. МИРОНОВ,
рабочай.

[illegible] ҮӨРЭНИИ СЫЛ ҮӨНУОХХА САТАММАТ

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Хос биирдэ, ыраас уйаннай оҕолор, туруорааччы, сэрии сэриилэрэ, оҕолор сылдьаллар. Лидице дьэ эмиэ эдэр.

1942 сыллаахха бэс ыйыгар Прага чугаһыгар баар кыракый Лидице диэн дэриэбинэлэрин гитлеровецтар сэрии кыттары тиэтэйбиттэрэ. Эр дьоннор бары ытыллыбыттара, дьахталлар «Равенсбрюк» диэн өлүү лааҕырыгар ыыталыбыттара, оттон оҕолор эрдэлээргэ биллэн ыйаабыттара. Нацистар Лидице диэн курорты өтүнэҕын комиссиялары тэһиитэн тумаларыгар сылдьыбыттара. Ити харах дьайаах быһыыга Чехия уонна Моравия протекторатыгар нацистскай наместник Р. Гейдрих өлөрүүтүн туһунан биэрбиттэрэ.

Фашистар Лидицены сир сирдиик ыаттары уус-саас туһары тэҥнээтибит диэн эрэннэлэрэ. Кинилэр дэриэбинэ туруоҕа сир көрүүлэр хонуута буолуо, оттон ааттара суох сиэттэниэн баҕарбыттара. Ол эрээри кэм бэлэмэ суолбата. Сэрии кэнниттэн Лидицены саҥалыы тутарга дойду бүтүннүү кыттыыта. Тутааччыларга сүбэлэр уонна студеннар бүтүн аан дойдуттан фестивальга Прагаҕа тиийэ сылдьыбыт эдэр кэмнээҕи көмөлөстүлэр. Лидице диэн аат уонна ааттара сылга сирэр бэлэмнэммиттэрэ.

СНИМОККА: Лидице олохтоохторо бэйэлэрин курдук харыстаан кэргэн Вера Матушкова оҕолорун уонна синнии кыттар.

ЧТК—ССТА фотолара.

■ Врач сүбэтэ

ДИЗЕНТЕРИЯ

Хаһыыс баҕарар сыстыганнаах ыарыы, ол ийэтэр дизентерия, тарҕаныыта үс сүһүөхтээх турар сыстыы тарҕата, киһиттэн тарҕаныыта уонна сутуллааччы. Бу үс сүһүөхтэн биирэ эмэ суох буоллаҕына, ыарыы тарҕаммат.

Дизентерия туһунан этэр буоллахха, кини тарҕата бэйэ ыарыһах. Ыалдьыбыт киһи тахсан кэбиһэр дизентерия кэбүтээччилэр баар буолаллар. Бу ыарыы, үтэ курдук, кэбэрэстиик уонна ыаас-эмиэ курдуктар. Ордук биллэр-биллэбэтэк ыалдьаат кутталлаах. Бу—дизентерия «чаһынаах» тиһиттэн суох курдук. Маннык киһи ыалдьыбытын билбэккэ, врачка көрдөрбөккө хаалыан сөп. Өттүгэр киһи дизентерияны кэбүтээччилэри (шигеллалары) таһаарарын тохтотор. Дьэ ити иһин, бу түбэлтэҕэ киһи бэйэтэ ситэригэр ордук кутталлаах.

Дьиэ кэргэннэ дизентериялаах таҕыһааччы баара биллэрбэтин, эрискэ биллэрү итэҕэллээхтээх. Итини таһынан ыарыы тарҕаныытын сэрэтэр дьаһаллары ылыахтаах. Олуохха, тэрэҕэ суутуллар маллыллары аһылар туттахтарын, сиэн-хомуур уонна дезинфекция ыытыахтаах, гигиеналыыр кыттыылыктары туттуһуллуохтаах, быстахтык лэхэ, итинник ыйыыллар туттар тиһиилэри бэйэ кээлэнин кутуллуохтаах. Бу оҕо кэргэннээххэ, бэрэстэйи маныахтар дьаралыы утары эйэҕэ буута улахан сүөдэлэлэриэхтэр.

Дизентерияҕа утары ыччаттар өлөн дьаһаныларыгар бэйэ тохоор уулаахтары, убаҕаһ аһы, аһыахтаах кабыыс, ордук мууһахторы, хаһыллар аһылыгы, бэстэнини, саалаах уонна эт баттаҕарар ордук кутталлаах.

Дизентерияттан ордук кэрэ ыалдьааччыларга кутталлаах. Бэйэлэрэ ыалдьар уонна ыарыыга көрүү ытарыыгынар киһи оҕо сылларбаларга бары ыарыылар... ууну сиэнэр ыарыы тарҕанарын хаппатарыытыгар тоҕуот буолар.

Ыалдьыбыт киһи бастаан температурата үрдүүр, тэбиэтэ киирбэр, аһылыга баҕата суох, уңуу буолар. Кини сотору истэ ыалдьар, ыалдьар. Ыалдьар дизентерияҕа ыалдьыы үгүстүк хаттар буолар. Ол эрээри, үүһэ эрэниэн курдук, кэнниттэн кэлэн дизентерия хроническай ыарыыга ордук киирэр. Бу кини да үөскүүр суоххаах: дизентерия хаһан баҕарар кутталлаах.

Кураанах сөптөөх режими тутуһар, үчүгэйдик аһыыр, сыппалар, эт киһини туттуһар, физкультурнай уонна спордунан дьарыктанар дьоннор ыарыыга бэйэлэрэ кыайтарбаттар.

Ф. АБУБАКИРОВА,
медицинскэй наука кандидата.

ҮЛЭЛИИР ЫЧЧАТ БИЛИИНИ БАҺЫЛЫЫР

1976—1977 үөрэх сылын түмүгүнэн Чурапчытааҕы үлэлиир ыччат киэһээҥҥи орто оскуолатын 8—11 кылаастарыгар 80 тан тахса ыччат киирбитэ. Үөрэх сылын 64 ыччат түмүктээтэ. Оттон 60 ыччат кылаастарын бүтэрдэхтэрэ, ол аҕыйах сыллардааҕы үөрэх билиитэ 93,3 бырыһыаҥҥа тиийдэ. Ол иһигэр 11-с кылааһы 23 ыччат бүтэрдэ. Кинилэр ортолоругар «5», «4» сыананан Ксения Кутукова, Евдокия Сосновикова, Юрий Дьячковскай үөрэннилэр.

Бэйэлэрин үөрэх дьылларыгар VIII кылааһы—7, IX кылааһы—10, X кылааһы 16 ыччаттар бүтэрдилэр. Ахсаан кылааһы Виктор Трофимов, Татьяна Романова бэлэхсэ ситиһиилээхтик түмүктээтилэр.

Ити курдук оскуола выпускнигы Афанасий Трофимов («Сельхозтехника»), Тамара Семенова, Татьяна Максимова (райпо), Татьяна Мадорова, тоҕус кылааһы Виктор Дьячковскай (сибээс уһаа) балачча ситиһиилээхтик бүтэрдилэр.

XI кылааһа райпоттан 4, олох-дьаһах комбинатыттан 4 ыччат учуутала үөрэнэллэр. Кинилэр үөрэхтэрин ситиһиилээхтик бүтэриилэригэр олохтоох партийнай, комсомольскай тэрилтэлэр көмөнү оҥорбуттара, хонтуруоллаабыттара, түбэһэ-айаах бэрбиттэрэ сөптөөх дьаһабыт.

Биһиги үлэбитигэр билиини да элбэх итэҕэстэр баллар. Саҥа үөрэх сылыгар эмиэ ыччат үөрэхтэрин ситэ тиһигинэн. Ахсаан кылааска 8, тоҕус кылааска 11 эдэр үөрэтээччи бэрдьиттэр. Ыччаттары тутаах тэрилтэлэр салайааччылара, комсомольскай, профсоюзнай, партийнай тэрилтэлэр сөптөөх көмөнү оҥорбуттар. Маныаха үөрэх кыттааччыларын, урууларын ыччаттар үгүстүк тахсаталлар.

Үлэ коллективтара, комсомольскай, профсоюзнай тэрилтэлэр бу боппуруоһу бирисээттэр этэн туруулаһалыттар, сөптөөх кердөбүлэрин туруорар көмөнү киһиҥи оҥорбуттар.

Үөрэнээччи табылыахтаах улэлиир ыччаттар үөрэх саҥаланыытыгар, туһун, суруйаҕа көрүүлэр. Ол курдук «Сельхозтехника» холбоһуктан 9, райсоюзтан 10, «Якутсельстрой» трест ҮМҮ-тыттан 5, байыаннай лепоттан 3, ДҮ-тан 4 киһи киэһээҥҥи орто үөрэхтэһиини хабыллыбыттар.

1977—1978 үөрэх сылыгар үлэлиир ыччат киэһээҥҥи оскуолатыгар үөрэнээччилэри хабар эмиэ бары итэҕэстэри туоратыыга тустаах тэрилтэлэр салайааччылар, общественнай тэрилтэлэр эрэттэн быһаарыах үлэни ыыталлара, көмөлөһөллөрө эрэйиллэр.

В. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
үлэлиир ыччат киэһээҥҥи орто оскуолатын директора.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—91-395, отделлэр—91-496, уопсай—91-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»). — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР.

Индекс 60949. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ
№ ЗАКАЗА 83
с. Чурапча, ул. К. Маркса 12. Тираж 2991